

MONIKULTTUURIASIAIN NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS 7/2016

Aika Keskiyö 24.8.2016, kello 17.43–19.58

Paikka Nihtisillan vastaanottokeskus, Kutojantie 10, Espoo

Osallistujat Luottamushenkilöjäsenet:
Päivi Käri-Zein, puheenjohtaja
Kristiina Drotár
Ahmed Goshnaw
Anne-Maj Mäenpää
Christian Tudose

Yhteisöjen asiantuntijajäsenet:
Janne Leskinen
Markus Silvola
Stanislav Marinets
Mariam Varjonen saapui klo 17.48
Sirkka Wiman
Roosa Åkerlund

Kaupungin asiantuntijaedustajat:
Teemu Haapalehto, maahanmuuttoasioiden päällikkö
Terhi Pippuri, erityissuunnittelija, kokouksen sihteeri

Vieraat:
Mari Saari, johtaja, Nihtisillan vastaanottokeskus, Luona Oy
Emnet Tarer, vastaava ohjaaja, Nihtisillan vastaanottokeskus, Luona Oy
Olli Snellman, Vastaanottoyksikön tulosalueen johtaja, Maahanmuuttovi-
rasto

Poissa:
Veronica Kalhori
Astrit Hasan Babuna
Ibrahim Sayilir
Ali Abdirahman
Monika Semtsenko

Allekirjoitukset

Päivi Käre-Zein
puheenjohtaja

Terhi Pippuri
sihteeri

Pöytäkirjan tarkastus

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty:

31.8.2016

Kristiina Drotár

Käsitellyt asiat

Asia	Liitteet	Otsikko
1		Kokouksen avaus
2		Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
3		Pöytäkirjan tarkastajan valinta
4		Esityslistan hyväksyminen
5		Ilmoitusasiat
6		Nihtisillan vastaanottokeskuksen toiminta sekä sidosryhmäyhteistyö
7	1	Turvapaikanhakijoiden vastaanotto sekä turvapaikkaprosessi
8		Neuvottelukunnan kannanotto
9		Muut asiat
10		Kokouksen päättäminen

Asiat

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 17.43

2 Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

3 Pöytäkirjan tarkastajan valinta

Pöytäkirjan tarkastajaksi valittiin Kristiina Drotár.

4 Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin.

5 Ilmoitusasiat

Nihtisillan vastaanottokeskuksen johtaja Mari Saari toivotti neuvottelukunnan tervetulleeksi Nihtisillan vastaanottokeskukseen. Puheenjohtaja kertoi neuvottelukunnan tehtävistä, ja neuvottelukunnan jäsenet esittäytyivät.

Sihteeri tiedotti, että Suur-Leppävaaran asukasfoorumi järjestää maahanmuuttoa käsittelevän tilaisuuden Sellon kirjastossa torstaina 27.10.2016 klo 18 alkaen. Tilaisuus on jatkoa 16.11.2015 ja 8.2.2016 järjestetyille tilaisuuksille. Tällä kertaa tarkoitus on antaa puheenvuoro maahanmuuttajille lyhyiden puheenvuorojen ja haastattelujen muodossa. Suur-Leppävaaran asukasfoorumista on lähestytty neuvottelukuntaa ja tiedusteltu, löytyisikö neuvottelukunnasta maahanmuuttajataustaisia henkilöitä, jotka voisivat tilaisuudessa kertoa kokemuksistaan Suomeen tulosta, täällä asumisesta, opiskelusta, työnteosta, harrastuksista jne. Tilaisuuden tavoitteena on parantaa väestöryhmien vuorovaikutusta ja muuttajien kotoutumista. Stanislav Marinets ilmoittautui vapaaehtoiseksi tilaisuuteen. Sovittiin, että kysytään myös Veronica Kalhorin mahdollisuutta osallistua. Tilaisuus on kaikille avoin.

Sihteeri tiedotti, että seuraavan kokouksen ajankohta on muuttunut. Se on 21.9.2016 Innopolissa. Kokouksen aiheena on työllisyys ja yrittäjäyys. Samat teemat toistuvat myös pääkaupunkiseudun neuvottelukuntien ja Etelä-Suomen ETNO:n yhteiskokouksessa 3.11.2016.

Janne Leskinen tiedotti, että Espoon Järjestöjen Yhteisö EJY:ssä järjestetään 26.9.2016 vapaaehtoistoiminnan syysstartti. Leskinen kertoi myös SPR:n Nälkähäivästä sekä Tasa-arvo ja seksuaalioikeudet monikulttuurisessa vapaaehtoistoiminnassa –seminaarista 10.9.2016.

6 Nihtisillan vastaanottokeskuksen toiminta sekä sidosryhmäyhteistyö

Nihtisillan vastaanottokeskuksen toimintaa esittelivät johtaja Mari Saari ja vastaava ohjaaja Emnet Tarer. Nihtisillan vastaanottokeskus aloitti toimintansa 15.10.2015. Lakisääteisesti vastaanottokeskuksen tarjoamia palveluja ovat majoitus, ruoka, terveydenhuolto, sosiaalipalvelut sekä työ- ja opiskelutoiminta. Tällä hetkellä Nihtisillassa on 552 asukasta. Tämän lisäksi 34 henkilöä on vastaanottokeskuksessa kirjoilla, mutta majoittuvat yksityismajoituksessa. Se tarkoittaa tilannetta, missä henkilöt asuvat esim. ystävien tai sukulaisten luona, mutta heidän palvelunsa (esim. tarpeellinen terveydenhuolto) tulevat vastaanottokeskuksesta. Vastaanottokeskuksen työntekijät ovat ohjaajia, sosiaaliohjaajia, lähihoitajia, terveydenhoitajia ja vartijoita. Työtä tehdään moniammatillisissa työryhmissä. Sosiaaliohjaajat antavat keskusteluapua, ja tarve tähän onkin yhä kasvamassa.

Terveydenhoitoon liittyen kysyttiin, missä menee ns. akuutin sairaanhoidon raja. Olli Snellman (Maahanmuuttovirasto) totesi, että terveystalouden järjestäminen lapsille ja aikuisille on määritelty vastaanottolaissa. Turvapaikanhakijoiden terveystaloudet järjestää Aava-lääkärikeskus, ja siihen sisältyy vain akuutti sairaanhoito.

Todettiin, että päätöksiä oleskeluluvista on tullut melko vähän. Ongelmaksi on muodostumassa myönteisen oleskeluluvan saavien henkilöiden asunnon saaminen. On tilanteita, missä henkilö on saanut myönteisen oleskelulupapäätöksen, mutta asuu edelleen vastaanottokeskuksessa, koska vuokra-asuntoa ei ole löytynyt. Keskustelussa nousi esille kysymys siitä, kuinka monet myönteisen päätöksen saaneista muuttavat pääkaupunkiseudulle ja miten asunnotilanne pystyy vastaamaan yhä lisääntyvään tarpeeseen. Keskustelussa nousi esille, kuka auttaa turvapaikanhakijoita opiskelupaikan löytämisessä. Saari vastasi, että vastaanottokeskus vastaa kaikista palveluista niin kauan kuin henkilö on turvapaikanhakija. Kun henkilö muuttaa kuntaan, maahanmuuttajapalvelut on se taho, joka tarjoaa palveluja.

Kaikille turvapaikanhakijoille tehdään vastaanottokeskuksessa työ- ja opintotoimintasuunnitelma, jonka tavoitteena on edistää asukkaiden omatoimisuutta. Turvapaikanhakija on lain mukaan velvoitettu osallistumaan työ- tai opintotoimintaan, ja vastaanottokeskuksilla on velvollisuus järjestää työ- ja opintotoimintaa. Opintotoiminta voi olla esimerkiksi suomen tai ruotsin kielen opiskelua, suomalaisen yhteiskuntaan tutustumista tai atk-taitojen oppimista. Maahanmuuttoviraston suositusten mukaisesti vastaanottokeskuksen asukkailla järjestetään työ- ja opintotoimintaa neljä tuntia viikossa. Se sisältää kaksi tuntia työtoimintaa, kaksi tuntia suomen kielen opiskelua sekä suomalaisen yhteiskunnan kurssin. Jotta saa vastaanottorahaa, tulee osallistua työ ja opintotoimintaan. Nihtisillan vastaanottokeskuksella on paljon yhteistyökumppaneita, jotka mm. järjestävät suomen kielen opetusta ja vapaa-ajantoimintaa. Vastaanottokeskuksen asukkaiden vahvuuksia hyödynnetään esim. siten, että englannin kieltä osaava henkilö voi opettaa myös muita.

Suomen kielen opetus on tärkeää toimintaa vastaanottokeskuksessa. Nihtisillassa SPR:n vapaaehtoiset järjestivät tammikuusta 2016 alkaen opetusta suomen kieli sanoo tervetuloa -menetelmällä. Tällä hetkellä suomen kielen opetus on vastaanottokeskuksessa omaa toimintaa, ja se toteutuu osana SKYOPE-hanketta, jonka keskeisinä tavoitteina on ollut laatia vastaanottokeskuksiin sopiva opetusohjelma. Edelleen vapaaehtoiset vetävät keskustelukerhoja, ja vastaanottokeskuksen asukkaat osallistuvat Sellon kirjaston kielikahviloihin. Nihtisillan vastaanottokeskus on muutenkin tehnyt Sellon kirjaston kanssa monipuolisesti yhteistyötä. Nyt

vastaanottokeskuksessa on oma kirjasto. Tällä hetkellä vastaanottokeskukseen toivotaan vapaaehtoisia henkilöitä opettamaan englantia.

7 Turvapaikanhakijoiden vastaanotto sekä turvapaikkaprosessi

Olli Snellman (Vastaanottoyksikön tulosalueen johtaja, Maahanmuuttovirasto) esitteli vastaanottojärjestelmää laajemmassa kontekstissa (liite 1). Vastaanottolain tarkoituksena on turvata kansainvälistä suojelua hakevan toimeentulo ja huolenpito. Vastaanottopalvelut järjestää se vastaanottokeskus, jonka asiakkaaksi kansainvälistä suojelua hakeva henkilö on rekisteröity. Vastaanottokeskus siis järjestää kaikki palvelut joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Tällaisia ovat esimerkiksi neuvola- ja lastensuojelupalvelut. Maahanmuuttovirasto maksaa vastaanotto- ja järjestelykeskuksen perustamis- ja ylläpitokustannukset sekä palvelujen tuottajalle korvauksen vastaanottopalveluiden järjestämisestä.

Vuonna 2015 vireille tulleista oleskelulupahakemuksista osa on rauennut, kun henkilöt haluavat palata vapaaehtoisesti lähtömaahansa. Keskustelussa nousi esille kysymys, millainen kuva tänne tulleille ”vieraille” eli turvapaikanhakijoille Suomesta jää. Olli Snellman kertoi Maahanmuuttoviraston keräävän asiakaspalautetta, mutta se koskee vai vastaanottokeskusten toimintaa, eli esitettyyn kysymykseen ei ole tiedossa vastausta.

Vuonna 2015 Suomeen saapui 32 476 turvapaikanhakijaa. Vuonna 2016 heitä on saapunut 4001. Koska turvapaikanhakijoiden määrä on oleellisesti viime vuotta pienempi, tullaan vastaanottokeskusten määrää vähentämään. Erityisesti alaikäisten, ilman huoltajaa maahan saapuneiden vastaanottoyksiköiden määrä tulee lähiaikoina laskemaan reilusti. Keskustelussa nousi esille, miten toimitaan tilanteessa, missä vastaanottoyksikön toiminta lakkaa. Onko turvapaikanhakijalla mahdollisuus esittää toive uudesta paikasta. Tämä ei pääsääntöisesti ole mahdollista.

Maahanmuuttoviraston arvio on, että marraskuun loppuun mennessä tullaan tekemään kaikki päätökset vuonna 2015 saapuneiden turvapaikanhakijoiden osalta. Esitettiin kysymys, miten oikeusjärjestelmä selviää valituksista. Snellman vastasi, että kansainvälistä suojelua koskevista päätöksistä valitetaan Helsingin hallinto-oikeuteen. Käsittelyssä on jonkin verran jonoa, ja tulkkien saatavuudessa voi olla hankaluutta.

Keskusteltiin myönteisen oleskelulupapäätöksen saaneiden kuntiin sijoittumisesta. Teemu Haapalehto toi esille, että pääkaupunkiseudun kaupunkien näkökulmasta ELY-keskusten kuntasijoittelu ei tällä hetkellä toimi. Kunnat sopivat ELY-keskusten kanssa kuntapaikoista, joille oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita ohjataan. Todella monet haluavat osoitetusta kuntapaikasta huolimatta muuttaa pääkaupunkiseudulle. Olli Snellman totesi, että Espoo kantoi viime syksynä ison vastuun yksin maahan tulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden vastaanotosta.

8. Neuvottelukunnan kannanotto

Neuvottelukunta päätti kirjoittaa mielipidekirjoituksen, missä toivotaan, että turvapaikanhakijoiden tulisi oleskelulupaprosessissa passiivisen odottamisen sijaan voida tehdä aktiivisesti erilaisia asioita. Sovittiin, että puheenjohtaja ja Kristiina Drotár viimeistelevät kirjoituksen.

8 Muut asiat

Christian Tudose kiinnitti huomiota lasten huostaanottoihin liittyviin kysymyksiin.

9 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 19.58.